

Matkaraportti

**OPINTOMATKA
VUOLENKOSKELLE
JA ETELÄ-SAVOON
17. – 18.5.2025**

OPINTOMATKA VUOLENKOSKELLE JA ETELÄ-SAVOON 17. – 18.5.2025

Kaksi kylähullua:
Seppo Lehtinen
Vuolencoskelta ja
Arja Huovinen
Soinilansalmelta

Rautalammin Auto Oy:n kuljettaja Jani Tarvainen

Opintomatkan ensimmäisenä matkapäivänä tutustuttiin Vuolencosken kylän huikeaan tekemiseen yhteisöllisyyden, palvelujen ja asumisen kehittämisessä. Vuolencoskelta suuntasimme Vierumäelle, jossa majoituimme. Toisen päivän matka suuntautui Etelä-Savoon Suomenniemelle ja Savonlinnaan Laukansaareen. Suomenniemellä kuulumme kylien laajakaistarakentamisesta ja kylien roolista hankkeiden toteuttamisessa. Savonlinnan Kylät ry toteuttaa Vesj'kansan asuttavuus -hanketta, joka on Älykkäät Kylät yhteistyöhanke. Savonlinnassa vierailimme Laukansaaressa, joka on yksi asuttavuus -hankkeen kohteista. Matka Laukansaareen tehtiin lautalla.

Bussimatkojen aikana hiljaista hetkeä ei ollut. Matkan antia täydensi se, että jokainen matkalle osallistuja kertoi omasta taustastaan ja jakoi hyviä käytäntöjä kotikulmiltaan muille. Lisäksi kuulumme kokemuksiä OSKU-hankkeesta sekä esimerkkejä hankekunnissa tehdyistä asioista. Matkalla mukana olivat myös kahden yhteistyöhankeedustajat: Koti Joroissa -hanke (Älykäs Kylä -hanke) sekä Tietoa verkoista -hanke. Matkaseuruettamme täydensi tutkija Mari Kattilakoski Itä-Suomen yliopistosta. Hän kertoi MaaseutuDigi -tutkimushankkeesta sekä maaseutupolitiikan MaalleKo -verkoston työstä.

Vuolencoski - ”Ei ole vain kylä, se on tapa elää.”

Kylälle saapuessamme meitä vastaanottamassa olivat kyläpäälikkö Eero Paronen ja Pauli Pethman. Alkuun kiersimme kylän rannan alueella, jossa tutustuimme Vuolencosken satamapalveluihin. Laitureita on uusittu viime vuosina ahkerasti ja kesätorin rannassa on rakenteilla uusi torikahviorakennus, joka on juuri valmistumassa kesäksi 2025. Ranta-alueelle oli rakennettu myös ravintola Rantamesta, jonka Omakylä Vuolencoski Oy on vuokrannut paikalliselle yrittäjälle. Uusi satamapalvelurakennus sekä kyläkeskus, jossa on kyläkauppa sekä kyläpiste, täydentävät ranta-alueen palveluja.

Ulkoilmakierroksen jälkeen siirryttiin Kyläkeskukselle, missä Pauli esitteli Omakylän toimintaa ja Kyläkeskuksen rakennusprojektia sekä rahoitusta. Paula Ahonen liittyi kylän esittelijöiden joukkoon ja joimme kahvit esittelyn lomassa.

Kyläkeskukselta ryhmämme siirtyi Vuolencoski Areenan ja koulun alueelle, jossa ovat myös uusi päiväkotikiukaan Nuppula sekä paloasema. Tutustuimme Areenan sisätiloihin ja kuulumme vielä kylän, toiminnan ja aikaisempien kehittämistoimenpiteiden esittelyn Paula Ahosen ja Elina Lotan ketomana.

Vuolencoskella asukkaita on tällä hetkellä yli 500, joista lapsia ja nuoria on noin 25 %. Kylään on saatu houkuteltua lapsiperheitä pitkäjänteisen kehittämistyön tuloksena. Lisäksi alueella on paljon vapaa-ajan asukkaita (noin 2500). Vakituisten asukkaiden määrä on reilussa kymmenessä vuodessa kasvanut yli 20 %. Vuonna 2021 kylään rakennettiin yhdeksän uutta omakotitaloa ja kuluneen kolmen vuoden aikana on syntynyt noin 20 uutta vuolencoskelaista. Kaikille kylästä kiinnostuneille pyritään järjestämään henkilökohtainen kyläesittely, jossa tarjotaan ruuat ja esitellään kylää, palveluja sekä asumisen mahdollisuuksia. Raportin liitteenä on erikseen kuvaus Vuolencosken tärkeimmistä kehittämisprojekteista. Tehdyt toimenpiteet kuvaavat hyvin kyläläisten, yhdistysten ja yritysten tahtoa ja motivaatiota kehittää oman asuin ympäristön elinvoimaisuutta. Tärkein motivaattori kehittämisessä on kaikkien menneiden vuosien aikana ollut kolmiopettajaisen koulun sekä kylän palvelujen säilyminen.

Kyläpäälikkö Eero Paronen, Pauli Pethman, Mari Kattilakoski

Elina Lotta, pieni kyläläinen, Paula Ahonen

Suomenniemi

Taisto Hirvonen ja Heli Pajuvirta

Sunnuntaiaamuna suuntasimme matkamme kohti Suomenniemeä. Pysähdyspaikkana oli ravintola Rantinhovi, jossa meitä vastaanottamassa olivat Kauriansalmen Kylät ry:stä Vuokko Pietarila, Taisto Hirvonen, Raimo Laitinen, Raimo Ruotsalainen, Outi Kauria sekä Saimaan Kuidun asiakaspalvelupäällikkö Heli Pajuvirta. Suomenniemi on entinen kunta, joka liitettiin Mikkeliin 2013. Vakituksia asukkaita alueella on noin 700 ja vapaa-ajan asuntoja 1400. Suomenniemellä kiinnostuksen kohteena oli valokuituverkon rakentaminen. Jo ennen kuntaliitosta Suomenniemellä oli tehty kuntalaisaloite valokuidun rakentamisesta ja asia oli esillä kuntien liitosneuvotteluissa vuonna 2012.

Aluksi Heli Pajuvirta kertoi meille Saimaan Kuidusta yrityksenä sekä sen tehtävistä. Yritys on Savitaipaleen, Taipalsaaren ja Lemin kuntien omistama valokuituverkkoyhtiö. Saimaan Kuitu tekee hankkeissa tukihakemuksen ja selvittää tukirahan suuruuden, kilpailuttaa hankinnat, koordinoi/myy liittymät, luvittaa rakentamisalueen, rakennuttaa ja projektoi rakentamisen, vastaa liittymäsopimusten ylläpidosta sekä omistaa verkon ja operoi sitä. Heli valotti esityksessään myös varmatoimisen internetyhteyden tärkeyttä, kun tulevaisuudessa kehitetään entistä enemmän verkkopalveluja ja fyysisiä palveluja korvataan sähköisillä sekä fyysisiä palveluja keskitetään.

Valokuituverkon rakentaminen – aktiiviset kylätoimijat talkoissa

Kyläyhdistyksen roolia valokuituverkon rakentamisessa ryhmällemme avasi Taisto Hirvonen. Kyläyhdistys oli pohdinnoissaan tullut tulokseen: ”kuitua ei saada, jos ei itse lähdetä tekemään”. Yhdistys otti yhteyttä kaupunkiin sekä Xamk:uun. Opiskelijat tekivät esiselvityksen 2016 - 2017, jo sen aikana kuituyhteyksistä kiinnostuneita löytyi 40. Kylälaisten lähtökohtana oli tarve toimiville yhteyksille, jotta alueen elinvoima ja elämisen edellytykset säilyvät.

Kauriansalmen Kylät ry toteutti seuraavaksi Valokuituverkon suunnitelma –hankkeen 2018, jonka rahoitti Leader Veej’jakaja. Hankkeessa tehtiin verkon rakentamissuunnitelma ja Kauriansalmen Kylät hankki alustavat liittymissopimukset sekä neuvotteli Mikkelin kaupungin, rahoittajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhdistys sai Saimaan Kuidulta listat kiinteistöistä (2114) ja niiden omistajista, joista kylätoimijat kontaktoivat kaikki tavalla tai toisella.

Saimaan Kuitu Oy haki rahoituksen Etelä-Savon ELY-keskukselta (maaseuturahasto) Suomenniemen vaihe 1 alueen rakentamiseksi vuoden 2020 loppuun mennessä. Liittymiä rakennettiin 102. Liittymien markkinointi ja myyntityö olivat tukikelvottomia kustannuksia. Kauriansalmen kylät ry ja joukko muita kyläaktiiveja tiedotti rakentamishankkeesta ja solmi liittymäsopimukset talkootyönä. Seuraavaan rakentamisen vaiheeseen Saimaan Kuitu haki rahoituksen, toteutus oli vuoden 2021 loppuun mennessä. Kolmas rakennushanke suunniteltiin 2021 ja toteutettiin 2024 – 2025. Neljäs hanke käynnistyy kesällä 2025. Kaikissa hankkeissa kylätoimijat ovat hoitaneet tiedottamista, asukkaiden kontaktointia sekä myyneet liittymiä.

Kokonaisrahoitus hankkeille on ollut 4,5 milj. €. Saimaan Kuitu on vastannut ennakkorahoituksesta. Maaseuturahaston tuki on ollut kahdessa ensimmäisessä hankkeessa 60 % ja seuraavissa 65 %. Mikkelin kaupunki on varannut usealle vuodelle budjettiin kuntarahaa omarahoitusosuuteen laajakaistaverkkojen rakentamiseksi 10 % tukikelpoisista kustannuksista. Yksityinen rahoitus, 30 %, on koottu liittyjien sopimuksista.

Taisto Hirvonen ja valokuituverkko

Vesj'kansan asuttavuus – Savonlinna, Laukansaari

Emäntämme Mervi Lintunen, Vesj'kansan asuttavuus -hankkeen työntekijä sekä Järvi-Suomen Kylät ry:n kyläasiamies, liittyi seuraamme jo Suomenniemellä. Hankekoordinaattori Jouni Koskelan saimme kyytiin Savonlinnasta, josta jatkoimme Laukansaaren lautalle.

Laukansaaren kylä

Saaressa vakituksia asukkaita on 17 ja vapaa-ajan asuntoja noin 50. Asukasluku on kasvava, saareen on syntynyt lapsia ja monipaikkaisten merkitys on suuri. Vierailukohteemme oli vanha 1920 – luvulla rakennettu koulu, jonka nykyisin omistaa Suomen höyrypursiseura. Talossa kahvilatoimintaa pyörittää kaksi vuotta sitten perustettu kyläyhdistys. Kahvilasta on tullut saarelaisten kohtaamispaikka.

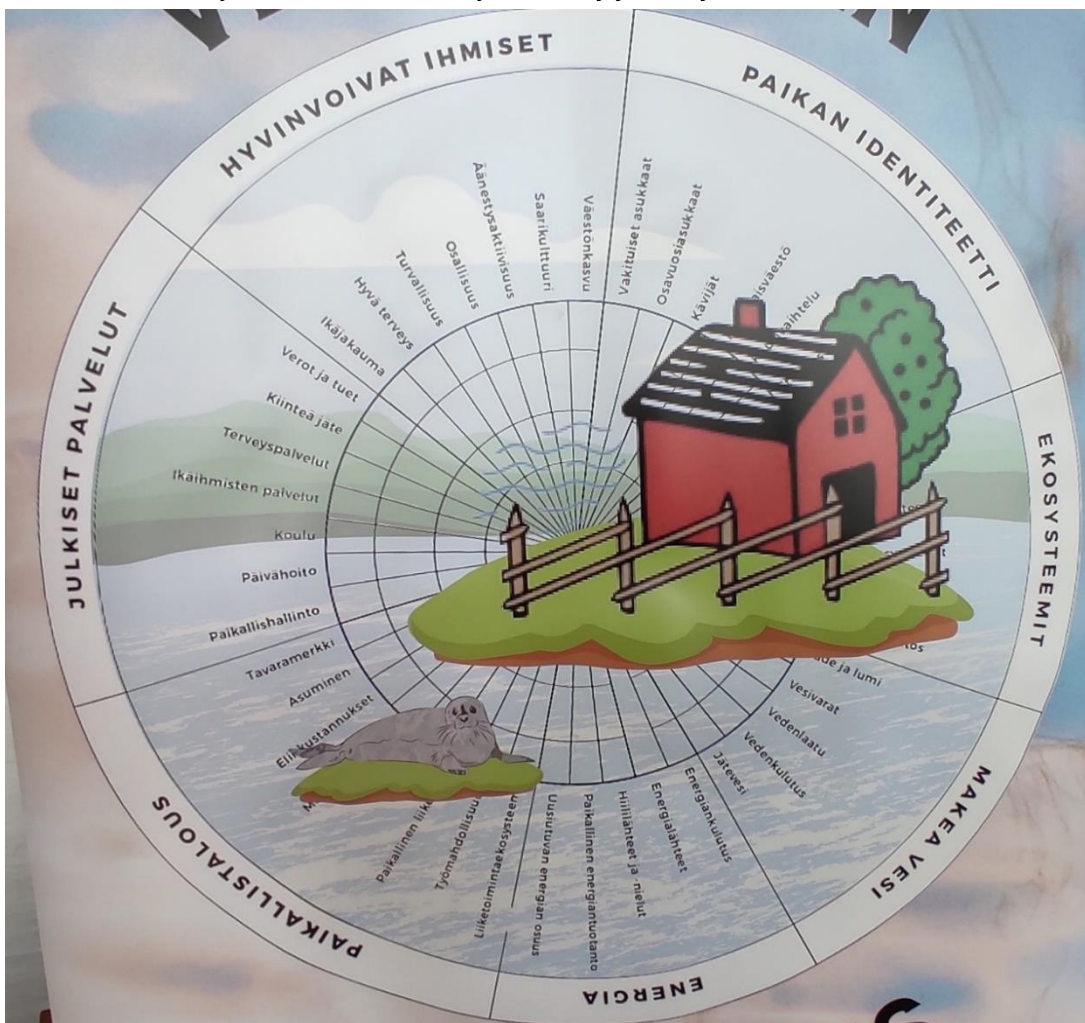

Suomen Pursiseuran omistama vanha koulu

Kyläyhdistyksen toimijoita

Vesj'kansan asuttavuus -hanke

Mervi ja Jouni kertoivat meille hankkeesta, hankealueesta sekä sisäsaariston erityispiirteistä. Pilottialueina ovat kaupungin eteläpuoleisissa lähisaarissa Moinsalmen tienvarren kylät (Virtasalmesta lähtien) ja Laukansaari-Kokonsaari-Kesamonsaari -alueet (Kongonsaari ja Ritosaari mukaan lukien) sekä Oravin seutu (Haponlahti-Tappuvirta). Hankkeessa tehdään asuttavuusanalyysi, joka on erityisesti pienten saariyhteisöjen tarkastelua varten kehitetty työkalu. Saaristoyhteisön asuttavuus tarkoittaa, että asukkaille on työpaikkoja, asuntoja, koulu, lauttayhteyksiä, yhteisöllisyyttä – kaikkea sitä, mitä kestävä yhteiskunta tarvitsee voidakseen pitää huolta ihmisistään, luonnostaan ja ympäröivästä meri- tai vesialueesta. Analyysi tuo esille mahdollisia kehitystarpeita mutta osoittaa myös mikä alueella tai saareissa on hyvin toimivaa. Menetelmä kehitettiin keväällä 2020 Ahvenanmaan saarella Kökarilla ja asuttavuus käsikirja on tehty yhteistyössä Åbo Akademin kanssa.

Analyysiä varten asukkailta kerätään tietoa kyselyillä, kasvokkain haastattelemalla ja tilaisuuksissa. Lisäksi hyödynnetään saatavissa olevia tilastoja. Asukkaiden tarpeet ja kokemustieto ovat tärkeitä, sillä he tietävät millaista saarella on asua ja mitkä ovat tärkeitä kehittämiskohteita. Analyysissa tunnistetaan alueen heikkouden ja vahvuudet, nähdään yhteistyön tekemisen paikkoja sekä saadaan näkyviin sellaista tietoa, jota aiemmin ei ole ollut. Tulosten perusteella tehdään suosituksia Savonlinnan kaupungille. Hankkeen toteutusajaksi on 1.7.2024 - 30.9.2025 ja se on Älykkäät kylät - yhteistyöhanke, jota rahoittaa SavonLuotsi Leader ry.

Osallistujien tavoitteet ja mitä opimme?

Matkalaisten tavoitteena oli tutustua toisiin toimijoihin, saada vinkkejä ja ideoita, tutustua toimintaan muualla ja saada uutta tietoa kylien talkoohengestä, elinvoimaisuudesta, palvelujen tuottamisesta, asukashankinnasta, laajakaistahankkeista sekä kuulla kokemuksia, mikä toimii, mikä ei.

Oppeja tuli runsaasti niin oman ryhmän jäseniltä kuin käyntikohteistakin. Paljon jäi vielä pohdittavaakin: onko kaikki niin hyvin kuin meille kerrottiin, otetaanko kaikki kylien asukkaat mukaan toimintaan, ovatko kaikki osallisia, kestääkö toimijoiden ”kunto”, voiko väsymys iskeä jne.

Mikä teki vaikutuksen ja oppeja omaan toimintaan:

- vahva sitoutuminen tuottaa tuloksia
- vahvaa osaamista, kaikkien erilainen osaaminen hyödynnetään
- panostus nuoriin tuo tulosta
- kylätalot nuorten käyttöön – luottamus nuoriin
- yhteisen toiminnan organisoituminen oli vaikuttavaa
- hyvät suhteet ja verkostot
- oppeja, miten voi aktivoida kyläläisiä yhteiseen toimintaan ja päämääriin
- tarvitaan visio, mitä varten tehdään asioita → Vuolenkoskella pitkäjänteinen, vuosien työ koulun säilyttämiseksi ja Suomenniemellä laajakaistainfran rakentaminen
- pitkäjänteisyys, suunnitelmallisuus
- ei odoteta valmista, vaan tehdään itse
- mitään ei saa, jos ei tee itse
- kylän elinvoimaisuuden lähde on kyläläiset itse
- yhdessä tekemällä, pienelläkin porukalla saavutetaan tuloksia ja edistetään asioita
- ei odoteta valmista, vaan tartutaan toimeen
- rohkeus ja ennakkoluulottomuus
- toimijoiden välinen luottamus
- hankkeen merkityksen/välttämättömyyden ymmärtäminen
- hankkeen ”myynti” asukkaille vaatii osaamista – tarpeiden tunnistaminen ja hyödyntäminen
- uusien asukkaiden huomioiminen
- monipaikkaisten merkitys kehittämisessä
- asukkaiden tarpeiden huomioiminen
- hyvällä suunnittelulla ja yhteistyöllä saa ihmeitä aikaan
- kylän oma kehitysyhtiö
- digihaasteiden laajuus ja se, miten niitä voi ratkoa
- tiedon keruun malli paikallisilta ja tiedon vieminen päättäjille

Yhteenveto

Opintomatka oli osallistujien palautteiden perusteella erinomainen ja matkalta saatiin paljon ideoita sekä tutustuttiin uusiin ihmisiin ja syntyi uusia verkostoja. Useamman matkalaisen mielestä matkan kruunasi lauttamatka Laukansaareen.

Suuret kiitokset kaikille mukana olleille! Matka oli OSKU, Osallisuus kuuluu kaikille -hankkeen yhteinen päätöstilaisuus. Yhteistyöhankkeen kumppaneina ovat olleet Leppävirran, Rautalammin ja Vesannon kunnat. Matkalle osallistujat edustivat kaikkia hankealueen kuntien toimijoita. Lisäksi matkalla mukana oli yhteistyöhankkeiden edustajia sekä yhteistyökumppaneita.

Matkaraportti julkaistaan hankkeen verkkosivuilla ja sinne on tulossa myös hankkeen loppuraportti.

<https://mansikkary.fi/lue-hankkeista/osallisuus-kuuluu-kaikille-osku/>

